

Resultaten onderzoek cop smakelijk

Partnerorganisaties van de Brabantse proeftuin dementie signaleren een probleem bij (alleenstaande) mensen met dementie en het nuttigen van maaltijden. Die organisaties geven aan dat mantelzorgers behoefte hebben aan een oplossing voor dit probleem in het belang van de (alleenstaande) mensen met dementie. Daarvoor is de cop 'smakelijk' opgezet.

Om goed zicht te krijgen op de aard en de omvang het probleem, heeft de Brabantse proeftuin dementie een niet-wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd onder professionals in de gemeenten Waalwijk, Heusden, Goirle en Loon op Zand: 5 casemanagers (Cm), 6 wijkverpleegkundigen (Wvk), 1 WMO/loket en 2 praktijkondersteuners huisarts (Poh). Hieronder de vragen en de antwoorden.

Hoeveel mensen met dementie zijn aan u toegewezen en bij hoeveel van hen is het nuttigen van maaltijden een probleem?

Totaal 246 cliënten met dementie waarvan bij 63 het probleem zich voordoet: dat is bij 26%. Zie tabel hieronder.

functie	caseload	aantal mensen met problemen met voeding
Casemanagers	174	37
Wijkverpleegkundigen	49	22
WMO/loket	13	3
poh	10	1
totaal	246	63

Herkent u het geschetste probleem?

Alle ondervraagden - behalve 1 ondervraagde Poh - herkennen het geschetste probleem.

Als u het probleem niet herkent, wat is er dan nodig om erachter te komen of dit probleem speelt?

Poh: Wellicht bij het eerst bezoek van de casemanager/poh een vragenlijst met betrekking tot voeding afnemen en die jaarlijks herhalen.

In welke situatie(s) speelt dit probleem?

Cm:

- *Bij alleenstaande mensen die vergeten te eten en de structuur niet meer aanbrengen of die zich niet laten aansturen door partner,
- *Bij ernstig overbelaste situaties,
- * Als de gezonde partner niet gewend is om voor de maaltijden te zorgen
- * Bij cliënten waar geen partner meer bij woont of geen kinderen aanwezig zijn en (nog) geen thuiszorg is, waardoor ze ook onvoldoende eten of onvoldoende gezond eten.

Wvk:

Bij alleenstaanden en bij mensen waarvan de dementie al wat verder is gevorderd en waar richting opname gewerkt wordt, mensen slaan maaltijden over of eten bedorven voedsel.

Poh: heel veel alleenstaande, kwetsbare ouderen eten eenzijdig en koken niet meer elke dag, snappen het niet, kunnen niet naar winkel.

Hoe gaat u nu om met dit probleem?

Cm:

- Ondersteuning bieden rondom de maaltijden.
- Ik probeer de zorginzet bij het aanreiken van medicatie zo te combineren dat ze op het eetmoment inlopen. Als er individuele begeleiding ingezet wordt, dan wordt dit gekoppeld aan het eetmoment. Mensen die naar de dagbesteding gaan, krijgen daar hun warme maaltijd, waardoor deze momenten worden opgevangen. Hierdoor ben je tevreden met dit eetmoment en kun je de andere eetmomenten meer loslaten, ondanks dat dat niet ideaal is. Kinderen proberen het eten voor hun ouder(s) te organiseren. De mensen die ik begeleid weigeren veelal maaltijdservice. Eén dame accepteert het bezorgen van warme maaltijden. Maaltijden uit de diepvries lukte niet, omdat ze dan alsnog vergeet die op te warmen.
- Advies, daar waar mogelijk ondersteuning inzetten.
- Inzet familie, probeer beschikking begeleiding bij gemeente te krijgen en zet dan begeleiding in of vraag WLZ aan waarmee ik ook begeleiding in kan zetten.
- Voor de 3 hoofdmaaltijden per dag thuiszorg inzetten die de maaltijd dan aanreiken, eventueel dagbesteding zodat er daar voedsaam gegeten wordt en er controle is wat er gegeten wordt. Echter het geheel beperken: dat lukt niet. Zodra zorg/kinderen de deur uit zijn, is het onbekend wat mensen eten/snoepen.

Wvk:

- We plannen tijdens de zorgmomenten ook in dat we sturing bieden bij het bereiden van de maaltijden.
- Aanbieden van afgestemde maaltijden. Maaltijden op dagverzorging. Ondersteuning nodig bij boodschappen doen met vrijwilligers/begeleiding inschakelen/mantelzorg.
- Als er ook professionele zorg is, die laten ondersteunen in het verzorgen van de maaltijden.
- We schakelen een diëtiste in, en daarnaast bieden we indien nodig thuiszorg aan voor het warm maken van maaltijden en het klaarzetten van broodmaaltijden, in overleg met kinderen.
- Familie betrekken, maaltijd aanbieden in combinatie met zorgmoment.
- We proberen er tijdens zorgmomenten op te letten en cliënten erop te attenderen, we vragen hulp van WMO,
- We zijn op Sint Janshof aan het onderzoeken of een ontbijt- en lunchtafel een optie is voor wijkbewoners.

Poh:

- Accepteren (eet dan kant-en-klaar maaltijden of huzarensalade, dit gaat om 1 a maximaal 2 keer per week).
- Wij proberen zoveel mogelijk warme maaltijden te laten bezorgen, maar echt zicht of ze dat ook daadwerkelijk opeten, is er niet.

Wmo/loket :

- Proberen om de ondersteuning bij de maaltijden op te lossen met familie, de al aanwezige hulpverlening en indien nodig een beschikking via de WMO te vragen om hulp in te zetten hiervoor.

Welke knelpunten komt u tegen als dit probleem wilt oplossen?

Cm:

- Er wordt hiervoor geen indicatie (begeleiding individueel) afgegeven door de gemeente. Men zegt al snel dat er dan voor kant-en-klaar maaltijden gekozen moet worden.
- De bureaucratie. De thuiszorg mag de maaltijden niet meer verzorgen vanuit de zorgverzekeringswet. De gemeente heeft er ook nog geen oplossing voor. Mantelzorgers kunnen ook geen 3 maaltijden per dag 7 dagen in de week opvangen.
- Inzet thuiszorg voor maaltijden vaak niet mogelijk.
- Je moet eerst tijd van afgifte indicatie afwachten. Soms komt er al thuiszorg die de zorg niet mogen leveren rondom maaltijden. Begeleiding is weer iemand anders, waardoor er meerdere personen dan gewenst bij mensen komen en ook op verschillende tijdstippen die het druk maken op een dag voor mensen met dementie.
- Het grootste probleem zit hem in het feit dat als er thuiszorg komt, ze het eten alleen neerzetten en dan weer weg moeten en dus geen zicht hebben op wat er daadwerkelijk gegeten wordt. Verder besef ik me goed dat je het nooit helemaal kunt oplossen zolang mensen thuis wonen.

Wvk:

- Soms zeggen ze al gegeten te hebben of hebben ze geen trek en willen dan echt niet eten. Of we komen te laat eigenlijk, dat ze al snoep/koek/chips hebben gegeten in plaats van een gezonde maaltijd.
- Geen mantelzorg in de omgeving of mantelzorg die niet wil meewerken. Verandering van smaak, waardoor cliënten bepaalde (gezonde) producten niet lekker vinden. Vergeten te eten of de cliënt vergeet juist dat die al gegeten heeft (geen rem meer met betrekking tot eten).
- De indicatie.
- Als mensen weinig beroep kunnen doen op hun netwerk, is het lastig. We kunnen wel een maaltijd warm maken, of een broodmaaltijd klaarmaken, maar we blijven er niet bij, en hebben er soms onvoldoende zicht op.
- Wie doet de boodschappen, wie controleert het eten op houdbaarheid? Maaltijd aanbieden alleen is niet voldoende. Je moet eigenlijk tijdens maaltijd bij de cliënt blijven. Naar het verzorgingshuis voor alleen de maaltijd, daarvoor is geen vervoer.
- Als thuiszorg mag ik geen maaltijden klaarmaken of begeleiden met maaltijden. Dit is aan de WMO, die kunnen dit niet realiseren. Gevolg, we doen het toch zonder financiën of er wordt begeleiding ingezet ook flinke kosten.

Poh:

- Patiënten zijn meestal overtuigd dat ze een goed en gezond voedingspatroon hebben; zeker bij (beginnende) dementie lijkt het mij lastig om hier veranderingen in aan te brengen omdat het aan- en afleren van gewoontes bemoeilijkt wordt door de dementie.
- Geldprobleem, niet lekker vinden, alleen eten is niet gezellig, niet meer weten hoe de magnetron werkt, geen impuls meer krijgen dat men moet eten.

Wmo/loket

- Ik heb nog geen problemen ervaren, maar ik hoor van anderen dat het steeds lastiger wordt om personeel hiervoor te vinden. De organisaties die met een beschikking dit uit mogen voeren, kunnen vaak niet aan personeel komen hiervoor.

Welke wensen hebt u om de zorg rondom voeding met deze doelgroep te verbeteren?

Cm:

- Indicatie: begeleiding individueel afgeven door de gemeente.
- Ik heb de wens om minder pleisters te moeten plakken, maar een meer gepaste oplossing te zoeken, ondanks dat ik die ook niet zo voor de hand heb liggen. Ik verwacht dat pleisters plakken mogelijk nog meer geld kost dan een goed uitgewerkte, andere oplossing waarmee de draagkracht en draaglast bij mantelzorgers meer in balans kunnen komen, waardoor zij mogelijk meer kunnen betekenen in deze.
- Dat thuiszorg die al voor PV komt ook die zorg mag bieden en als dat niet is, dat je via WMO snel beschikking krijgt om die zorg in te gaan zetten. Ik begeleid nu een mevrouw die nog enkele kilo's is afgevallen ten tijde van het wachten tot afgifte beschikking gemeente; dit lijkt mij te voorkomen.
- Zorgen dat de zorg meer tijd krijgt voor deze zaken, al is het maar 5 minuten extra zodat er misschien al een half bord leeg is.

Wvk:

- Misschien praktische thuisbegeleiding inzetten bij de alleenstaande dementerenden.
- Meer mogelijkheden tot begeleiding van mensen met dementie in de thuissituatie.
- Toestemming via de ZVW om tijd te indiceren in het begeleiden van voeding.
- Toch weer een maaltijdservice die warme maaltijden bezorgt, vrijwilligers die een rol zouden kunnen spelen in het klaarmaken.
- Samen eten doet eten.
- Deze doelgroep toch indiceren voor klaarmaken van maaltijden in de zvw, dan is het te indiceren door thuiszorg. Werken naar collectief eten in de wijk.

Poh:

- Vrijwilligers die de maaltijd mee bereiden en mee eten, gelegenheid tot eten met anderen, in de buurt, waarbij dan wel mogelijkheden tot vervoer gecreëerd moeten worden.

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Situatieschets

- Probleem met gebruik van voeding speelt bij zowel alleenstaanden als echtparen.
- Het probleem speelt gedurende meerdere fases van het dementieproces.
- Huidige zorg wordt zo ingezet dat de maaltijden worden mee genomen tijdens het zorgmoment. De maaltijd blijft zo een ondergeschoven kindje. Het is "pleisters plakken" in plaats van structurele oplossingen zoeken.

Knelpunten

- Bureaucratie, onduidelijkheid wie vanuit welke wet verantwoordelijk is.
- Mantelzorg kan het niet volledig oppakken.

- Cliënt heeft geen ziekte inzicht en ziekte besef t.b.v. alles rondom de maaltijd.

Wensen

- Tijd en begeleiding.

Het is goed om te zoeken naar veranderingen aanpassingen van het huidige systeem/de bureaucratie. Er zijn weinig wensen die innovatief en creatief zijn. Een mooie uitdaging om als smakelijk hier juist voor te zorgen.